

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 2026

ΘΕΜΑ Α

A.1. Η συντάκτρια παραθέτει μεταξύ άλλων και τους λόγους της υπογεννητικότητας. Υποστηρίζει πως οι αιτίες πηγάζουν από τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, την εργασιακή ανασφάλεια, την ελλιπή μέριμνα της Πολιτείας και την δυσκολία συνδυασμού του οικογενειακού και επαγγελματικού ρόλου της γυναίκας. Επίσης, το ασταθές κοινωνικό περιβάλλον, η κοινωνική ανισομέρεια της εποχής, διαμορφώνει κλίμα υπαρξιακής ανασφάλειας στους νέους και κρίση στις σχέσεις τους. Τέλος, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των έξυπνων τηλεφώνων οδηγούν στην απομόνωση, δυσχεραίνοντας τις ανθρώπινες επαφές. (78 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

B.1. ΣΩΣΤΟ-ΛΑΘΟΣ

1. β
2. β
3. α
4. α
5. α

B.2.α. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Η τρίτη παράγραφος του **Κειμένου 1** αναπτύσσεται με τον τρόπο του **αιτίου-αποτελέσματος**. Η πρόθεση της συντάκτριας είναι να επισημάνει την σοβαρότητα του προβλήματος αναδεικνύοντας με λογικό τρόπο την αρνητική επίδραση της ψηφιακής τεχνολογίας με την επίδραση που προξενεί στην εμφάνιση του φαινομένου της μοναξιάς. Συγκεκριμένα, η συντάκτρια διερευνά τις αιτιακές σχέσεις που προκύπτουν μεταξύ των **αιτιών** («χρήση των smartphones (έξυπνων κινητών) από τους νέους) και των **αποτελεσμάτων** που προκαλούν με τις αλλαγές στους τρόπους αλληλεπίδρασης των νέων και στην αύξηση της μοναξιάς και της δυσφορίας («δημιουργούν μη ρεαλιστικές προσδοκίες, αυξάνουν τα επίπεδα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης, ψυχολογικής δυσφορίας, ιδεολογικό χάσμα μεταξύ νέων ανδρών και γυναικών»).

B.2.β. ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Η διαρθρωτική λέξη «**Γιατί**» δηλώνει **αιτιολόγηση**, δικαιολογώντας την διαπίστωση ότι δεν υπάρχει απόλυτος διαχωρισμός των χαρακτηριστικών της νέας γενιάς και της τρίτης ηλικίας («Μπορούμε... ηλικίας»)

Η διαρθρωτική λέξη «**λοιπόν**» δηλώνει **συμπέρασμα**. Ο δοκιμιογράφος στηριζόμενος στις διαπιστώσεις ότι οι δύο γενιές δεν χαρακτηρίζονται απόλυτα από χαρακτηριστικά που στερεοτυπικά τους αποδίδονται συμπεραίνει ότι και οι δύο γενιές είναι απαραίτητες για την κοινωνία και εύχεται να κυριαρχεί μόνο ο ηλικιακός διαχωρισμός.

B.3. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Ασύνδετο σχήμα: στο ασύνδετο σχήμα («αγαπούν τις μεγάλες καινοτομίες, απαιτούν ριζικές λύσεις, δεν δέχονται συμβιβασμούς») παραθέτει το πλήθος των χαρακτηριστικών της νέας γενιάς, χωρίς διάθεση για αιτιολόγηση. Θέλει να τα εντυπώσει στη συνείδηση των αναγνωστών. Το ασύνδετο σχήμα πυκνώνει τον λόγο, προσδίδει γοργό ρυθμό στο ύφος και διεγείρει τα συναισθήματα του αναγνώστη.

Α΄ πληθυντικό πρόσωπο: («μπορούμε, προσδιορίζουμε») ο πομπός εντάσσει τον εαυτό του στην ομάδα των αναγνωστών και εκφράζει με συλλογικότητα και καθολικότητα τα χαρακτηριστικά νέων και ηλικιωμένων. Δείχνει ότι το θέμα τον ενδιαφέρει σε εξίσου σημαντικό βαθμό, όπως όλους μας

(συνυπευθυνότητα). Προσπαθεί να κερδίσει την εύνοια του αναγνώστη να συνεχίσει την ανάγνωση του κειμένου. Έτσι, το ύφος καθίσταται οικείο και άμεσο.

Συνοπδήλωση / Μεταφορά: Περιγράφει παραστατικά με εικονοπλαστικό λόγο τον δυναμικό χαρακτήρα των νέων, πυκνώνει τα αντικομφορμιστικά χαρακτηριστικά της νεότητας επισημαίνοντας τη χάρη τους. Ο λόγος γίνεται ζωντανός και παραστατικός, κινητοποιεί τη φαντασία, διεγείροντας το ενδιαφέρον και την προσοχή των αναγνωστών.

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1. Το ποιητικό υποκείμενο προσκαλεί τους αναγνώστες να καταβάλουν προσπάθεια για μια αυθεντική, γεμάτη ζωή, αποβάλλοντας από αυτήν όσα τους καταπιέζουν και τους δεσμεύουν. Αξιοποιώντας το **β' πρόσωπο προστακτικής** η φωνή του ποιήματος απευθύνεται με αμεσότητα και οικειότητα σε κάθε αναγνώστη, παροτρύνοντάς τον να απομακρύνει τη θλίψη που τον φυλακίζει και τον ωθεί σε οδυνηρούς συμβιβασμούς («Χτύπα... σκουπίδια»). Με κοφτό, **επαναλαμβανόμενο δεοντικό λόγο** προσκαλεί εμφατικά τους αναγνώστες να παλέψουν για την κατάκτηση της χαράς και της ανεμελιάς («Πρέπει... να χαρής»). Χρειάζεται να αποδεσμευθούν από καθετί που τους προκαλεί δυσφορία και να νιώσουν τη χαρά της ζωής, απολαμβάνοντας ό,τι πραγματικά τους ικανοποιεί. Το ποιητικό υποκείμενο επιστρατεύει τις **μεταφορές** («να γυμνωθής»/ «να στολιστείς με αχάτη», για να αισθητοποιήσει με γλαφυρό και ποιητικό τόνο την ανάγκη να γνωρίσουν σε βάθος τον εαυτό τους, να νιώσουν ψυχική και πνευματική έξαρση, να διεκδικήσουν τη ζωή που τους αξίζει («Μα πρώτα... το πάτημά σου»).

Θα ανταποκρινόμουν στο κάλεσμα του ποιητικού υποκειμένου κάνοντας έναν απολογισμό της ζωής μου. Θα σκεφτόμουν αν νιώθω πραγματική ευγνωμοσύνη για όλες τις ομορφιές που κρύβει η ζωή ή αν υποτάσσομαι στον φόβο για όσα δεν μπορώ να διαχειριστώ ή στη θλίψη για πράγματα που δεν μπορώ να κατακτήσω.

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1.

ΤΙΤΛΟΣ

«Ο εφιάλτης της μοναξιάς»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (Αφόρμηση από την επικαιρότητα και σύνδεση με τα ζητούμενα)

Την προηγούμενη εβδομάδα δημοσιεύθηκε πλήθος άρθρων για τη μάστιγα της εποχής μας, τη μοναξιά. Οι συντάκτες επιδίωξαν να αναδείξουν αυτήν τη βουβή επιδημία που διαχέεται ολοένα και περισσότερο στον «πολιτισμένο», κατά τα άλλα, κόσμο μας. Χρήσιμο θα ήταν γι' αυτό το λόγο στο άρθρο αυτό να αναδειχθούν οι λόγοι για τους οποίους διογκώνεται το πρόβλημα της μοναξιάς αλλά και να προταθούν τρόποι πρόληψής της με τη συνεργασία νέων και ηλικιωμένων.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ (Λόγοι αύξησης των επιπέδων μοναξιάς)

- ✓ **Η εξάπλωση της τεχνολογίας:** παρά το γεγονός ότι είμαστε πιο συνδεδεμένοι από ποτέ ψηφιακά, νιώθουμε πιο απομονωμένοι από ποτέ συναισθηματικά και ψυχολογικά. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αντικατέστησαν σε μεγάλο βαθμό την προσωπική επαφή. Έτσι, έχουμε την ψευδαίσθηση της ψηφιακής σύνδεσης, επιζητούμε την ποσότητα στην ανταλλαγή μηνυμάτων, εικονομηνυμάτων, ανταλλάσσουμε likes και σύντομα μηνύματα αντί για την ουσιαστική ποιότητα στις συζητήσεις. Αυτό δημιουργεί μια επιφανειακή αίσθηση δικτύωσης, αλλά αφήνει το άτομο συναισθηματικά ανικανοποίητο.

- ✓ **Οι λιγγιώδεις ρυθμοί της σύγχρονης ζωής** επιφορτίζουν συνεχώς τον άνθρωπο με νέες υποχρεώσεις, περιορισμούς και ευθύνες με αποτέλεσμα να μην διαθέτει χρόνο για τον εαυτό του και τους συνανθρώπους του.
- ✓ **Η παγίδευση του σύγχρονου ανθρώπου στα κοινωνικά πρότυπα** που διακρίνονται από συμβάσεις, εξαναγκασμούς και ανταγωνισμό του στερούν τον πραγματικό του εαυτό και την ελευθερία του.
- ✓ **Οι αλλαγές στον τρόπο ζωής και στη δομή της κοινωνίας.** Κυριαρχεί η αστικοποίηση και οι ρυθμοί της μεγαλούπολης, η ανωνυμία. Οι άνθρωποι εργάζονται με εξαντλητικά ωράρια, οι μετακινήσεις είναι χρονοβόρες, ο ελεύθερος χρόνος ελάχιστος. Βιώνουμε συναισθηματική εξάντληση που με τη σειρά της ωθεί στην απόσυρση στο σπίτι αντί στην αναζήτηση κοινωνικών συναναστροφών.
- ✓ **Η αδυναμία για ουσιαστική επαφή, η έλλειψη ενσυναίσθησης και κατανόησης των επιθυμιών και αναγκών του συνανθρώπου μας,** καθώς οι σχέσεις πλέον είναι μόνο υλιστικές και ανταποδοτικές με σκοπό το οποιοδήποτε κέρδος.
- ✓ **Η εργασιακή ανασφάλεια.** Η ανάγκη για συνεχή κίνηση, αλλαγή πόλεων ή χώρων για δουλειά και το κυνήγι της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και καταξίωσης αποδιοργανώνουν τα σταθερά δίκτυα φίλων που χτίζονται με τα χρόνια.
- ✓ **Η αποδυνάμωση των παραδοσιακών κοινοτήτων.** Ιστορικά, οι άνθρωποι συνδέονταν γύρω από γειτονιές, τοπικούς συλλόγους ή μεγάλες διευρυμένες οικογένειες. Σήμερα, η έμφαση δίνεται στον ατομικισμό. Περισσότεροι άνθρωποι ζουν πλέον μόνοι τους, περισσότερο από ποτέ, είτε από επιλογή είτε λόγω κοινωνικοοικονομικών συνθηκών. Άλλωστε, τα μέρη όπου οι άνθρωποι συγκεντρώνονται εκτός από το σπίτι και τη δουλειά, όπως οι πλατείες, τα πάρκα, οι τοπικές βιβλιοθήκες, τα καφενεία ή οι κοινοτικοί χώροι, λόγω και της οικονομικής κρίσης και της εμπορευματοποίησης έχουν περιοριστεί, περιορίζοντας ταυτόχρονα και τις ευκαιρίες για αυθόρμητες γνωριμίες.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ (Προαιρετική)

Όμως η ουσία της ζωής βρίσκεται αλλού. Και οφείλουμε όλοι και κυρίως εμείς οι νέοι να μάθουμε να δίνουμε χαρά στα πράγματα με την καρδιά μας και όχι να προσπαθούμε να δώσουμε χαρά στην καρδιά μας με τα πράγματα.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ (Τρόποι συνεργασίας νέων και ηλικιωμένων για τη θεραπεία της μοναξιάς)

- Επαναπροσδιορισμός και ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και των αναγκών. Αποβολή του καταναλωτικού προτύπου που οδηγεί σε επίδειξη αγαθών και σε επιφανειακές σχέσεις.
- Αυτογνωσία και αφιέρωση χρόνου για βαθύτερη ενδοσκόπηση. Η δυναμική σχέση νέων και ηλικιωμένων μπορεί να αναπτυχθεί με την συνδρομή των τοπικών κοινοτήτων και των σχολείων στο πλαίσιο δράσεων επαφής των δύο γενεών. Έφηβοι και ηλικιωμένοι μπορούν να παίξουν ομαδικά ή επιτραπέζια παιχνίδια, να παρακολουθήσουν κινηματογραφικές ταινίες, να χορέψουν, να τραγουδήσουν, να αναβιώσουν ήθη, έθιμα και παραδόσεις.
- Ανάπτυξη της ικανότητας για συμπάθεια και αλληλοκατανόηση μέσα από εθελοντικές δράσεις και γενικότερες ψυχοφελείς δραστηριότητες (πνευματικές, καλλιτεχνικές, αθλητικές, πολιτιστικές).
- Δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου για αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο γενεών και ψυχαγωγία. Διάλογος, ανταλλαγή εμπειριών, περίπατοι στη φύση παρέχουν διέξοδο από τον κλοιό της μοναξιάς και την απομόνωση του σπιτιού.
- Η συνεργασία σε απλές καθημερινές δραστηριότητες είναι ευκαιρία οι δύο γενεές να έρθουν σε επαφή και να εκτιμήσουν η μια την άλλη. Οι νέοι μπορούν να συμβάλουν στον ψηφιακό εγγραμματισμό των ηλικιωμένων, αλλά και οι ηλικιωμένοι να προσφέρουν πολύτιμη πείρα και σοφία ζωής, ακόμη και με προσκλήσεις σε σχολικές εορταστικές εκδηλώσεις. Έτσι, προωθείται η



κοινωνική επαφή και καλλιεργούνται συναισθήματα εμπιστοσύνης, εκτίμησης και σεβασμού ως αντίδοτο στην μοναξιά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το φαινόμενο της μοναξιάς δεν είναι καινούριο. Όμως, σήμερα η ρήση του Αντώνη Σαμαράκη «Ποτέ άλλοτε οι στέγες των σπιτιών των ανθρώπων δεν ήταν τόσο κοντά η μία στην άλλη, όσο είναι σήμερα. Και ποτέ άλλοτε οι καρδιές των ανθρώπων δεν ήταν τόσο μακριά η μία από την άλλη, όσο είναι σήμερα» φαντάζει επίκαιρη όσο ποτέ. Έχουμε χρέος να οικοδομήσουμε υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις και να απομακρύνουμε την μοναξιά από τη ζωή μας, ζώντας με δύναμη τις χαρές της ζωής.

Ο ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΟΣ